

ČESKÁ
AGENTURA PRO
STANDARDIZACI

neprodejné

S nasazením života

Kde se rodí hasiči

Obsah

plk. Ing. Josef Daníček „Kde se z nováčka stává hasič“	4
mjr. Mgr. Jaroslav Tuček „Hasič se nesmí bát, ale respekt zachraňuje životy“	8
nrap. Václav Dvořák „Hasič musí zvládat devatero řemesel“	16
kpt. Mgr. Miroslava Gabrielová „Když jsou ženy v armádě nebo u policie, proč by nebyly hasičky“	22
kpt. Mgr. Michal Balvín „Abychom mohli pomáhat, musí se posádka dostat bezpečně na místo“	28
Adam Hejlek „Posádka mého auta je vždy na prvním místě“	34

Úvodní slovo

Jsem velmi rád, že mohu dnes promluvit jako zástupce hasičů, Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR), jako zástupce těch, kteří od svého prvo počátku slouží své obci, svým sousedům, občanům a celé České republice. Pro nás hasiče, pro ty výjezdové nebo ty jako já, kancelářské, je nejdůležitější pomáhat lidem.

Práce hasiče, který slouží u HZS ČR nebo vyjíždí v rámci jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, je z velké části o srdci, o choti a o obětavosti pomáhat druhým.

HZS ČR má mnoho úkolů a celkem obsáhlou působnost. Jedná se i o spolupráci s Českou agenturou pro standardizaci, zejména o činnost související s tvorbou a vydáváním technických norem. Hlavně normy v oblasti požární ochrany a staveb jsou ve stálém řešení a tvorbě.

V rámci mnou řízeného úseku je i oblast vzdělávání a výcviku, což zajišťuje i školní a výcvikové zařízení HZS ČR (ŠVZ). Realizuje zejména kurzy pro získání odborné způsobilosti pro služební místa hasičů, strojníků, velitelů družstev, techniků strojní, chemické a technické služby. Dále také provádí specializační kurzy, cílené výcviky a instrukčně metodická školení pro jednotky požární ochrany. V neposlední řadě spolupracuje a zajišťuje společné výcviky v rámci IZS. Z tohoto pohledu byl rok 2022 velmi pozitivní především proto, že jsme po dvou letech omezení z důvodu koronavirových opatření mohli opět nastartovat výuku v plném rozsahu, tak jak jsme byli zvyklí v letech předchozích.

V roce 2022 a 2023 jsme na ŠVZ pokračovali v dalším rozvoji. Jednalo se především o zahájení rekonstrukce stávajících objektů, konkrétně budování nového stravovacího komplexu ve Zbirohu. Touto rekonstrukcí vznikne jedno z nejmodernějších zařízení u HZS ČR v oblasti stravování.

Součástí těchto nově budovaných prostorů bude i přednáškový sál s kapacitou 150 posluchačů. V červenci roku 2022 byla dokončena a převzata stavba

Modernizace ŠVZ – středisko Brno. V následujících měsících probíhala kolaudace areálu, která byla dokončena počátkem roku 2023. Finalizací uvedeného projektu, financovaného pomocí IROP, vznikl zcela nový výcvikový prostor v rámci areálu „Zetor“. Mezi hlavní výstupy projektu patří komplex silniční a železniční dopravy, sutinový dům, kabelový kanál a sutinové pole, multifunkční dům, cobra akademie, flashover komplex, objekt skladu, vrakoviště a opěrné zdi, v neposlední řadě neméně důležité zázemí pro vyučující a cvičící. Za poslední roky toho bylo dost, co se podařilo na úseku vzdělávání a výcviku. I modernizace areálů Střední školy a vyšší odborné školy požární ochrany sídlící ve Frýdku-Místku nebo znovuootevření středoškolského vzdělávání právě na frýdeckomístecké škole.

Jsem rád, že toto číslo magazínu je věnováno právě vzdělávání a výcviku hasičů. Pevně věřím, že text bude čtivý a poutavý. Dovolím si zakončit hasičským motem: „Bohu ke cti, bližnímu ku pomoci, vlasti ku prospěchu.“

*plk. doc. JUDr. Mgr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
náměstek generálního ředitele HZS ČR
pro řízení lidských zdrojů, pověřen zastupováním
člen správní rady ČAS*

plk. Ing. Josef Daníček

Kde se z nováčka stává hasič

Kousek za Berounem a pod shovívavým dohledem románsko-gotického hradu z konce 12. století se rozkládá areál, ve kterém hoří mnohem častěji, než je obvyklé kdekoli jinde. Ale tady je to úmysl, právě tady se totiž budoucí příslušníci Hasičského záchranného sboru připravují na nástup do plné služby. Každý, kdo se chce stát hasičem, musí zde – nebo v jednom z dalších dvou podobných zařízení na Moravě – strávit šest týdnů ne úplně snadného výcviku. A složit zkoušky. Nahlédnout za jeho brány se „civilistům“ nepodaří úplně často. I když exkurze třeba pro školní děti tady samozřejmě pořádají.

Červenec je teprve na počátku, ale když přijíždíme k branám areálu Školního a výcvikového zařízení HZS ČR Zbiroh, patřícímu pod Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (HZS), teploměr v autě už ukazuje hodně přes dvacet stupňů. Nebe skoro bez mráčku, takže v lehkém oblečení s krátkými rukávy je nám docela příjemně. Záhy však zjistíme, že tuhle šanci nemají tak úplně všichni. Brána se před námi otevírá a my parkujeme těsně za ní. Před námi se na malém kopečku rozkládá velký areál se spoustou budov. Postupně si všímáme mnoha žebříků a dalších prvků naznačujících, že některé místní stavby nejsou tak úplně obyčejné domy.

Ještě než dorazí náš průvodce, máme šanci se trochu rozhlednout. A že je nač se dívat. Pohledy – alespoň mužské části – okamžitě přitahuje vystavená historická hasičská technika. Jen kousek za hlavním vjezdem do areálu se nachází místní expozice požární ochrany (EPO). Tady se můžeme ještě pohybovat bez průvodce, a tak si vychutnáváme pohled na různé speciality, od hasičského tanku přes historické cisterny až po podivné vozítko ze všeho nejvíce připomínající rolbu, kterou potkáváme v zimě na sjezdovkách. Ale než stačíme objevit detaily, už na nás mává náš průvodce a my areálem přejíždíme směrem k administrativnímu centru areálu. Cestou potkáme pěknou řádku hasičských vozidel. „Sídlí tady také rota Záchranného útvaru HZS ČR, jejíž technika odsud vyjíždí dle potřeby do celé republiky,“ vysvětlí nám náš průvodce.

Multifunkční areál nejen pro hasiče

Ale to už jsme na místě, kde na nás čeká zástupce ředitele Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, plk. Ing. Josef Daníček, na kterém je vidět oprávněná hrdost na to, co nás teď obklopuje. „Tento areál organizačně spadá pod náměstka generálního ředitele HZS ČR, pana plukovníka Františka Vaveru, který má na starosti řízení lidských zdrojů,“ zasněcuje nás Josef Daníček do organizační struktury hasičů a pokračuje: „Ředitelem Školního a výcvikového zařízení je plk. Mgr. Martin Ujezský, MBA, který sídlí v Brně. Já zodpovídám za ŠVZ a provoz areálu tady ve Zbirohu. Dalším vzdělávacím zařízením je Střední odborná škola požární ochrany se sídlem ve Frydku-Místku.“ Jedním z těchto vzdě-

lávacích zařízení musí projít každý zájemce o práci v Hasičském záchranném sboru. Než přijede sem, absolvuje v současném nastavení „nováček“ šest týdnů intenzivní přípravy ve svém domovském kraji. Avšak teprve tady jej čeká – a jak zjistíme později doslova – křest ohněm.

Jak nám vysvětluje pan Daníček, jedná se o multifunkční areál. „Říkáme tomu tady s nadsázkou hasičský Babylon, s tím rozdílem, že my se tady domluvíme,“ komentuje s úsměvem naše ohromení nad všemi možnostmi a pokračuje: „Naším nejdůležitějším úkolem jsou kurzy odborné způsobilosti hasičů. To se týká zejména vstupních kurzů nováčků, ale probíhá zde i výuka odborné způsobilosti. Mzde ve Zbirohu cvičíme zejména techniky chemické, technické a strojní služby. Protože kolem sebe máme spoustu lesů, cvičíme zde i takzvané pilaře, tedy hasiče, kteří pak umí zasahovat při různých pádech stromů, ale i v případech, kdy strom nějak ohrožuje bezpečnost.“ Jak však dodává, výcvik hasičů je zde nejdůležitější, ale nikoli jedinou aktivitou.

Sídlí zde totiž také rota Záchranného útvaru HZS ČR, jedna ze tří v Česku. Záchranný útvar podléhá velení brigádního generála Davida Kareše. Tento útvar má celorepublikovou působnost a z povahy věci zasahuje zejména u těch nejsložitějších událostí. Jeho úkolem jsou zejména záchranné a likvidační práce, ale i humanitární činnost. „Tuto jednotku v akci můžete vidět kdekoli po republice, disponuje totiž poměrně unikátní technikou, jako jsou ženíjní stroje, různé vyprošťovací tanky, a nejnověji i cisternová zodolněná stříkačka CZS 40/12000 S3 Titan, o které se nedávno hodně mluvilo,“ osvětluje Josef Daníček a dodává, že kromě toho zde sídlí Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR. Rovněž je v areálu k dispozici takticko-lezecký trenažér Policie ČR. Tím má na mysli jednu z budov, která nás svým vzhledem zaujala už na počátku. „I když spadáme pod HZS, vnímáme se spíše jako areál Integrovaného záchranného systému, protože tady u nás cvičí i policie. Anaši hasiči musí mít za sebou také velmi důkladnou zdravotnickou přípravu,“ doplňuje a připomíná další věc, která naši pozornost získala hned po průchodu branou. „Pyšní jsme i na naši expozici požární ochrany, kde mohou návštěvníci vidět průřez

hasičskou historií, od vědra až po současnou techniku.“

Stovky nových hasičů každý rok

Slunce už pořádně hřeje a my se pomalu vydáváme na procházku areálem. Záhy si uvědomujeme, že někomu může být ještě větší horko. Potkáváme totiž postupně několik skupin cvičících frekventantů. V jedné z odlehlejších částí areálu vidíme dost podezřele vypadající černý lodní kontejner a před ním skupinu hasičů oblečených v plné výbavě. Vzhledem k venkovní teplotě to nemůže být nic příjemného. A to ještě nevíme, co je čeká – musí totiž i s proudnicí vstoupit do kontejneru, kde proti nim znenadání vyšlehnou plameny. Jejich úkolem je přirozeně zasáhnout a plameny uhasit. Chce to rozhodně pořádnou dávku rozhodnosti, protože v malém prostoru kontejneru jsou plameny rychle skoro všude kolem.

„U nás absolvují budoucí hasiči šest týdnů praktického úvodního výcviku. Tady by se měli naučit nezbytné základy,“ popisuje plukovník Daníček a všimá si našich trochu udivených a trochu vyděšených pohledů. Rychle proto dodává, že hasiči, které vidíme, mají za sebou již větší část výcviku a brzy budou vstupní kurz zakončovat závěrečnou zkouškou. *„Praktické výcviky navazují na intenzivní teoretickou přípravu, zde potřebují nováčci získat skutečně praktické dovednosti. Procházejí celou řadou různých cvičení. Až nastoupí do služby, musí zvládat nejen hašení ohně, ale také zásahy při dopravních nehodách, včetně první pomoci, záchranu osob i sebe z nebezpečných situací, ale i třeba zvířat, která někde uvíznou. Kromě toho musí umět zasáhnout při úniku chemikálií, naučit se orientovat v zakouřeném prostoru a mnoho dalšího,“* vypočítává pan Daníček jen malou část toho, co musí budoucí hasič zvládnout. Na konci pak musí každý z nich složit závěrečnou zkoušku.

To už jsme ale v jiné části areálu, kde chápeme, proč mluví Josef Daníček o potřebné všestrannosti, která je u hasičů nezbytná. Došli jsme totiž ke stanovišti, kde – opět plně oblečení – nováčci trénují ovládání požární plošiny a také výstup po automobilovém žebříku. To vše opět přirozeně s proudnicí v ruce.

Když naše fotografka projeví zájem o fotku z ptačí perspektivy, dostane ochranné pomůcky a brzy na ni koukáme vysoko nahoru. Tady není prostor mít závratě či strach z výšek.

Tak jako všude se stává, že někteří u zkoušek neuspějí. *„Není to žádné pravidlo, klidně třeba u pěti kurzů za sebou uspějí všichni, a pak jsou tři kurzy, kdy jeden dva zkoušky nezvládnou. Ale musím říct, že jich je naprosté minimum. Naši lektori odvádějí skvělou práci,“* říká plukovník Daníček a hrdost v jeho hlase nelze přeslechnout. Aby ne, mezitím jsme se dostali do učeben, kde se připravují budoucí hasiči na setkání s chemickými látkami. A pak je čeká dost nepříjemná opičí klecová dráha. Protáhnout se v ní v plné výstroji není nic snadného. *„Navíc je obvykle celá místnost plná kouře,“* doplňuje jeden z instruktorů.

Josef Daníček pak osvětluje, že třeba technik chemické služby je jedna ze specializací, které se mohou hasiči během své profese věnovat. *„Základy všech odborností na vstupním kurzu samozřejmě musí zvládnout všichni. Někteří si ale pak odbornost rozšiřují. Tyto odbornosti se pravidelně v pětiletém cyklu obnovují, obhajují. V době epidemie covidu se hodně vzdělávání přesunulo do online formy. V současné době však opět maximálně probíhá prezenční formou buď na HZS krajů, nebo v našich zařízeních. Takže se k nám naši příslušníci vracejí,“* říká pan Daníček.

Na místě tajemném až supertajemném

Pak už ale pokračujeme v povídání o místním areálu. Josef Daníček odhaduje, že ročně jím projdou stovky hasičů, ale upozorňuje nás, že přesné číslo z hlavy nezná. Areál je v provozu skoro nepřetržitě, byť jak upozorňuje, jde o školní zařízení, takže o víkendech mají frekventanti volno. Někteří zůstávají, někteří odjíždějí domů. *„Ale samozřejmě nejsme jediní, kdo tady cvičí,“* popisuje dále: *„Naše zařízení může k výcviku používat také Policie ČR a další složky Integrovaného záchranného systému, protože Hasičský sbor je jeho faktickým garantem. Na začátku jste viděli trenážer policie, a pokud areál využívají, poskytujeme jim podporu, a třeba i ubytování, když je třeba. To vychází ze smlouvy mezi Policejním*

prezidiem a Generálním ředitelství HZS ČR. Někdy třeba plní hasiči i úlohu figurantů při nácvicích zásahu policie, například při demonstračních nebo různých typech teroristických akcí s rukojmími.

Na místě, kde stojí současný areál Školního a výcvikového zařízení, byl v době komunistického režimu tajný útvar zaměřený zejména na monitorování dění na západ od nás. Dodnes se tady při stavebních úpravách občas najdou kabelová vedení, o jejichž účelu nikdo nic netuší a nejsou zakreslená v žádných plánech ani mapách. Josef Daníček ale upozorňuje, že areál je v rukou Hasičského záchranného sboru od roku 2007. „Nejprve tu sídlilo Skladovací a opravárenské zařízení, které je tu doposud. V roce 2010 zde byla dislokována jedna rota Záchraného útvaru, od roku 2016 v areálu sídlí Školní a výcvikové zařízení,“ seznamuje nás s historií. Toho rozhodnutí bylo podle jeho názoru velmi rozumné. Navíc Zbíroh je geograficky dobře postavený, takže hasiči z celé České republiky mají do všech vzdělávacích zařízení podobně daleko.

„Naše kurzy mají ještě jeden, docela důležitý rozměr,“ doplňuje Josef Daníček a pokračuje: „Hasiči tu spolu tráví poměrně dlouhou dobu v kolektivu, mají šanci se seznámit, navázat nová přátelství, a – to platí hlavně u kurzů odborných způsobilostí – podělit se i o poznatky a postřehy. Hasiči vždy fungují jako tým a pro mnoho nováčků je toto zajímavá zkušenost. Musíme být schopni spolupracovat a spoléhat jeden na druhého. I když třeba u větších požárů zasahují jednotky, které se vzájemně neznají. Naše kurzy jsou takovým trenažérem budoucí spolupráce na stanicích.“

Touha pomáhat

Nezúčastněnému pozorovateli se vkrádá na mysl otázka, která nás během pobytu areálu napadne ještě mnohokrát. „Proč to všechno?“ Proč je někdo ochoten dělat fyzicky velmi náročnou práci, kde je nebezpečí každodenní rutinou a u níž finanční ohodnocení není nijak závratné. Zajímavé je, že skoro od všech, kterých jsme se během dne zeptali, jsme dostávali podobnou odpověď. Hasiči jsou prostě připraveni pomáhat lidem kolem sebe, a to je u této práce drží.

Pochopitelně jsme se na stejnou věc zeptali i jejich velitele. „Myslím, že motivaci máme každý jinou. Ale chuť pomáhat je nám asi společná,“ dobře odhadne plukovník Daníček své podřízené. „Tohle není profese, kterou by šlo dělat jako práci. Hasičem musíte být v srdci, musíte k tomu mít nějaký vztah. Já jsem se již jako malý zapojil do tehdejších Mladých požárníků, učarovala mi ta světle modrá uniforma a věděl jsem, že tohle chci dělat. Vlastně mě v mládí ani nenapadlo, že bych chtěl dělat cokoli jiného,“ uzavírá plk. Ing. Josef Daníček naše povídání.

mjr. Mgr. Jaroslav Tuček

Hasič se nesmí bát, ale respekt zachraňuje životy

K hasičům ho přivedla touha pomáhat. Dnes je mjr. Mgr. Jaroslav Tuček vedoucím pracoviště výuky Školního a výcvikového zařízení Zbiroh. Jinak řečeno, je to právě on, na jehož bedrech leží zodpovědnost za to, aby šestitýdenní kurz ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR Zbiroh opouštěli noví příslušníci HZS dobře připraveni a schopní zvládnout výzvy, které je v jejich profesním životě čekají. „*Hasič musí ovládat devatero řemesel, možná ještě o pár víc,*“ říká s trochou nadsázky Jaroslav Tuček.

Nový model přípravy budoucích profesionálních hasičů rozděluje jejich základní odbornou přípravu na dvě fáze, šest týdnů převážně teoretické přípravy na domovských stanicích v rámci HZS krajů a na dalších šest pak přijíždějí do vzdělávacího zařízení (např. ŠVZ HZS ČR Zbiroh). Vedoucím výuky je zde mj. Mgr. Jaroslav Tuček, hasič, který má za sebou mnoho let praxe a množství zkušeností. „*Musíme být tak trochu psychology. Člověk se nejvíce obává věcí, kterým nerozumí. Naším úkolem je tedy hasiče naučit především pochopit, že hoření je proces, porozumět jeho principům, průběhu. Důležité je, aby teoreticky rozuměli tomu, co vlastně takový plamen je, jak vzniká a co jej způsobuje. Pak k němu sice budou mít respekt, ale už z něj nemusí mít strach,*“ říká Tuček.

Když se podíváme na stránky Školního a výcvikového zařízení HZS ČR Zbiroh, zjistíme, že jste vedoucím výuky. Co si pod tím máme představit? Jaké jsou vaše hlavní úkoly?

Velmi zjednodušeně můžeme říci, že naším společným úkolem je připravit hasiče, který nově nastoupil do služebního poměru v Hasičském záchranném sboru, na to, co ho v jeho profesní budoucnosti čeká. Musíme zajistit, aby měl po profesní i odborné stránce všechny dovednosti, které bude potřebovat, kromě základních sem pak spadají i různé odbornosti, u nás je to zejména strojník, technik strojní služby, technik chemické služby, technik spojové služby a další.

Jak jsme se dozvěděli, v současnosti absolvují nastupující hasiči šestitýdenní přípravu na svých domovských stanicích a pak stráví dalších šest týdnů tady u vás. Co se během té doby naučí?

V minulosti absolvovali všichni patnáctitýdenní výcvik přímo v některém ze vzdělávacích zařízení v rámci republiky, např. jako je to naše. Jak však rostl počet nastupujících hasičů, bylo potřeba přijmout opatření, aby se proces přípravy nových kolegů lépe zvládl. Nyní proto došlo ke změně a prvních šest týdnů se věnují zejména teorii na svých stanicích, a pak – na tom nám velmi záleželo – následuje praktický výcvik, který už probíhá fyzicky v rámci vzdělávacích zařízení. Protože tady jsme téměř výlučně zaměřeni na praxi, praktický výcvik trvá pět ze

šesti týdnů, zbylý týden připadá na teoretickou výuku a závěrečné přezkoušení.

A co se za tu dobu tedy naučí?

Jednoduchá odpověď je, že se musí naučit všechno, co hasič potřebuje znát. Je to trochu nadsázka, ale jak už jsem říkal, od nás by měli noví členové sboru odcházet připravení na to, co je v praxi čeká. Ale přirozeně, za šest týdnů zvládnou spíše základy, teprve díky zkušenostem a navazující pravidelné odborné přípravě se budou dále zlepšovat a profesně růst. Ale když se to pokusím shrnout, musí umět poznat, proč hoří, co hoří, a naučit se, jak takový požár zvládnout. To záleží mimo jiné na získání zkušeností s vlastnostmi jednotlivých druhů hasiv.

Jenže, hasičský záchranný sbor, to nejsou jen požáry. Jezdíme také k dopravním nehodám, hasič tedy potřebuje znalosti konstrukce vozidel, zvládnout práci s nástroji pro vyprošťování a způsoby, jak dostat osoby z havarovaného vozu. S tím pak samozřejmě velmi úzce souvisí i zdravotvěda, každý hasič musí být tak trochu zdravotník – nezdá se stává, že jsme na místě dopravní nehody první a musíme poskytovat první pomoc až do příjezdu lékaře. Zkrátka, hasič musí ovládat devatero řemesel, možná spíše trochu víc.

Když jsme měli možnost sledovat výcvik tady v areálu, viděli jsme nácvik různých nebezpečných situací. Například zásah v kontejneru, na jehož druhé straně šlehají plameny. Přitom kvám přijdou nováčci, kteří mají za sebou měsíc a půl rozkoukávání se na stanici. Jak je dokážete na tyto situace připravit?

To je vlastně jeden z nejdůležitějších úkolů celého kolektivu lektorů našeho vzdělávacího zařízení. Musíme být schopni koncipovat výuku tak, aby to zvládli. A začínáme od úplného začátku, protože člověk se nejvíce obává věcí, kterým nerozumí. Takže než vejde nováček do kontejneru, stráví několik týdnů v učebně – na stanici, a pak i u nás. Tady by měli všichni pochopit, že hoření je proces, porozumět jeho principům, průběhu. Důležité je, aby teoreticky rozuměli tomu, co vlastně takový plamen je, jak vzniká a co jej způsobuje. Pak k němu sice budou mít respekt, ale už z něj nemusí mít strach.

Dalším krokem je takzvaný suchý výcvik, učí se pracovat s proudnicí, ale také to, jak voda na plameny působí, seznamují se se zplodinami hoření a tak dále. Teprve potom přichází čas na takzvaný pozorovací kontejner. V něm mají možnost zblízka sledovat, jak postupuje hoření dřevěných palet. Mohou sledovat celý proces, ale už je kolem nich kouř, musí se v něm naučit pohybovat. Cítí také teplo pocházející z ohně. V dalším kroku si vyzkoušejí stříknout na plameny vodu, sledují, co se děje, musí se naučit počítat s párou a tak dále. Až na úplný konec je to simulovaný zásah, kdy v týmu vstoupí do kontejneru, proti nim vyšlehne oheň a oni ho musí uhasit.

Je klíčové postupovat krok za krokem, tím získávají noví hasiči jistotu i důležité návyky. V reálném životě se jim nemůže stát, že je vyleká vyšlehnoucí plamen a oni zazmatkují. Tohle všechno je musíme naučit. S velkou dávkou nadsázky říkáme, že kde jinde by se měli spálit než u nás v rámci výcviku. Tady to totiž nemá nikdy fatální následky. Obvykle jsou to drobné popáleniny ramene, kolene nebo ruky. Ale to se po

ošetření rychle zahojí. Avšak samozřejmě, snažíme se za všech okolností zraněním předcházet.

Sám jste ale říkal, že ač by strach mít neměli, respekt si zachovat musí. Poznáte, když na to někdo nemá?

Je přirozené, že mezi nováčky jsou rozdíly, někteří jsou šikovnější, jiní méně. Ale zase naše činnosti jsou velmi rozmanité, někdo se cítí dobře při zásahu s proudnicí, jinému spíše sedí motory a věci kolem. Potřebujeme všechny, současně však platí, že hasič musí ovládat všechno. Nepotřebujeme řidiče, kteří se bojí ohně. Tak jako u všech typů zkoušek i u nás se stává, že někdo kurzem neprojde. Jsou to ale opravdu jednotky případů, buď odejdou během výcviku, nebo nezvládnou závěrečnou zkoušku. To se prostě stává.

Nicméně, abych vám odpověděl. Asi znáte pořekadlo, že frajerů jsou plné hřbitovy. Vlastně, ono není úplně na škodu, když se hasič bojí. Nesmí mít strach z ohně, to v žádném případě. Současně by však měl za všech okolností myslet na bezpečí sebe i svých kolegů při akci. Nesmí se vylekat, začít zmatkovat a jednat zbrkle, protože tím nejspíše ohrozí buď sebe, velitele zásahu, nebo své kolegy. Mezi hasiči musí být vždy i osobní vazba, to není obyčejná práce, kde můžete kolegy ignorovat. Během zásahu jste na sobě závislí, váš život závisí na životech těch dalších.

To je velmi důležité. Věnujete se tomu při výcviku? Trénujete je tak, aby dokázali co nejefektivněji spolupracovat?

Psychologický výcvik absolvují už obvykle během přípravy na krajích. U nás na to není úplně prostor. Současně se ale vazby v rámci kolektivu stanice budují postupně. Uvědomte si, že sloužíme ve dvacetitýřhodinových směnách, to znamená, že spolu tihle lidé tráví opravdu hodně času, skoro třetinu života. Takže ono se to velmi rychle vytříbí, pokud někdo do party nezapadne, třeba proto, že nechce pracovat, jak by měl, nebo protože některé jeho povahové rysy mohou být při výjezdu třeba i nebezpečné, kolektiv mu to obvykle dá velmi rychle najevo, a vlastně ho přiměje ke změně. Je to možná kruté, ale hasiči si musí mezi sebou stoprocentně věřit, jinak to nejde.

Podobná vzdělávací zařízení, jako tady ve Zbirohu, jsou v Česku ještě dvě – SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku a ŠVZ HZS ČR v Brně. Snažíte se udržet nováčky z jedné stanice pohromadě? Když už mají za sebou šest týdnů, aby udělali společně i kurz u vás?

Někdy se to stane, ale není to rozhodně pravidlem. Termíny pro absolvování kurzu se určují centrálně, účastníci se vybírají z evidence tak, jak jdou za sebou. Ale máte pravdu, že zejména teď, v režimu šest plus šest, je to velmi vhodné. Už se znají, a pak se společně vracejí do praxe. Nejde jen o to, že si tady mezi sebou začnou budovat vazby, ale současně už i my můžeme pozorovat, jaká je mezi nimi chemie. Všichni tady stráví šest týdnů v kuse, mimo poskytovanou stravu mají možnost si i sami vařit. Musí se naučit postarat sami o sebe. Pro mnoho z mladíků je to vlastně takové symbolické odstřižení pupeční šňůry od domova.

A ještě jedna změna tu je. V minulosti, když někdo nastupoval k hasičům, už měl něco za sebou, chodil do Mladých požárníků, působil jako dobrovolný hasič nebo to bylo povolání zděděné v rodině, otec a děda byli hasiči. Zkrátka, chodili sem lidé takzvaně se srdíčkem. Dneska je to pro polovinu, nebo možná i dvě třetiny nováčků první zaměstnání, berou to jako práci s určitou mírou jistoty.

Dá se to ale brát jako zaměstnání? Vždyť nikdy nevíte, jestli se z něj večer vrátíte domů. To se přece jako „zaměstnání“ brát nedá, musí v tom trochu toho srdce být...

Každý z našich absolventů před nástupem, v průběhu nebo po kurzu skládá slavnostní slib, v němž se mimo jiné zavazuje i k nasazení vlastního života pro bezpečí ostatních. Úrazy se v naší práci bohužel stávají, musíme s nimi počítat, a někdy dojde i na nejhorší. Zrovna nedávno zahynul dobrovolný hasič v Libereckém kraji.

Dobrovolní hasiči jsou ještě zvláštní kategorie. Musí mít podobný výcvik jako vy a při zásahu vlastně pracujete společně. Je to tak? Mohou absolvovat kurz tady u vás?

Jsou to odlišné kurzy, my u nás máme nástupní odborný výcvik pro příslušníky Hasičského záchranného sboru, a pak existuje nástupní odborný výcvik pro hasičské záchranné sbory podniků a členy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Tyto kurzy se vlastně liší jen délkou, penzum informací, které musí během nich nováčci zvládnout, zůstává téměř stejné. Jednotky sborů dobrovolných hasičů se člení do několika kategorií.

Platí ale, že dobrovolní hasiči musí mít vlastně stejný výcvik a stejné znalosti, jako máme my. Protože bez nich bychom to při některých zásazích zvládli obtížněji a musíme být schopni vzájemně kooperovat. Když si vzpomenete na požár loni ve Hřensku, ten by se bez nasazení mnoha jednotek dobrovolných hasičů nedal zvládat.

Zkuste nám kategorie jednotek požární ochrany, tedy těch JPO, jak říkáte, trochu osvětlit.

V současné době u nás existují čtyři kategorie jednotek dobrovolných hasičů, označují se římskými číslicemi. Kategorie JPO II je s výjezdem do pěti minut a někteří členové těchto jednotek mají pracovní vztah k obci. Dále je to kategorie JPO III s výjezdem do deseti minut. Uvedené dvě kategorie mají tzv. územní působnost a v rámci požárního poplachového plánu mohou být vyslány i mimo katastr vlastní obce. Další kategorií je JPO V, která má výjezd rovněž do 10 minut s místní působností. Poslední je kategorie JPO VI, kde se jedná o dobrovolnou jednotku požární ochrany podniku. Jednotky kategorie II a III mají opravdu schopnosti srovnatelné s profesionálními hasiči a často s námi zasahují společně. Mají k dispozici mnohdy i srovnatelnou techniku.

Ty mohou například pomoci u dopravní nehody nebo u větších zásahů třeba připravit čerpací stanoviště a zabezpečit situaci před příjezdem profesionálních jednotek. Já sám jsem velitelem jedné takové JPO V v obci, kde bydlím, a z vlastní zkušenosti vím, že příprava k zásahu může být někdy trochu komplikovaná. Na druhou stranu, třeba tady u nás ve Zbirohu je jednotka JPO II, což už je vlastně poloprofesionální jednotka. Slouží tu stabilně pět příslušníků a vyjíždějí do pěti minut od nahlášení události.

Jak probíhá spolupráce s dobrovolnými hasiči v praxi z pohledu profesionála? Učí se to třeba frekventanti vašich kurzů?

My tady vzděláváme mimo jiné i dobrovolné hasiče, a jak už jsem říkal, spolupráce je jedním ze základních stavebních kamenů naší práce. Bez ní se nikdo z nás neobejde. Já dobrovolným hasičům rád říkám, že sice dělají tu práci zadarmo a ve svém volném čase, ale jejich povinnosti jsou úplně stejné jako ty naše. Takže potřebují i stejné znalosti a dovednosti. Když přijedeme k zásahu, velitel nemůže a nemá čas rozlišovat, kdo je profesionál, a kdo dobrovolný hasič. Prostě se rozdělují úkoly, jak je potřeba, nikdo nebude zjišťovat, kdo je připravený, co umí a neumí. Na to není čas a musíme se na sebe vždy stoprocentně spolehnout.

Jako profesionál a člověk, který má za sebou i mnoho akcí v pozici velitele zásahu, vidím spolupráci s dobrovolnými hasiči jako velmi dobrou a efektivní. Jsou to pro nás naprosto rovnocenní partneři, a pokud zasahujeme společně, rozhodně mezi námi není žádná rivalita či spory. Jde nám všem totiž o to samé – o záchranu životů (včetně těch našich vlastních), majetku a ochranu životního prostředí.

Mluvil jste o záchraně životů, takže jste mi nahrál na jednu osobní otázku. Jak vy jste se vlastně dostal k hasičům?

To je možná nejobtížnější otázka, jakou jsem dnes dostal. Moje situace byla trochu odlišná od mnoha jiných, nepocházím z hasičské rodiny. Můj otec ani dědové hasičem nebyli, což je u mnoha lidí motivace. Já jsem nějak cítil, že to je práce, kterou chci dělat, a tak jsem se přihlásil. Není to práce jednoduchá, ani snadná, ale to jsem od počátku věděl. Možná až postupem času jsem si začal uvědomovat, co opravdu znamená být příslušníkem Hasičského záchranného sboru, protože příslušníkem nejste jen ve službě. Jste jím opravdu dvacet čtyři hodin denně. Já se ale pro to rozhodl, a možná to bude znít trochu jako klišé, já chtěl prostě pomáhat lidem. Snad se mi to daří.

Vraťme se ještě na závěr k výcviku tady u vás ve Zbirohu. Teď vám projde rukama velká část budoucích českých hasičů. Můžete tedy sledovat, jak se mění jejich pohled na tuto profesi. Pozorujete během výcvikového kurzu u vás nějaké změny?

Je to úplně přirozené, každý sem přichází s nějakou představou. Teď je to trochu jinak, protože už za sebou mají týdny teoretické přípravy, ale stejně je patrné, že jsou jejich očekávání konfrontována s realitou. Pro někoho je to lepší, pro jiné trochu horší. Co je ale klíčové, tady se to všechno stává jejich profesí. A to je samozřejmě velká změna. Musíme být dobrými psychology, a odhadnout, jaká bude reakce každého jedince. Postupně je poznáváme. Ale u každého z nich vidíme změnu v přístupu, v tom, jak si postupně uvědomuje plný dosah toho, co znamená být hasičem. Dnes zrovna jedno z družstev poprvé absolvovalo ohňový výcvik, který jste měli možnost vidět. A mnohdy to bývá moment, kdy

je to najednou pohltí, přijdou své práci opravdu na chuť. U někoho to může být podpořeno adrenalinem, prvním setkáním s plameny zblízka, ale takových momentů máme během výcviku víc, a mnohdy se s nimi najednou mění přístup účastníků kurzů.

Všichni jsou nadšeni?

Ale to samozřejmě zdaleka ne. To by bylo iluzorní něco takového čekat. Máme tu i případy, kdy přijdou s tím, že čekali něco lepšího, jejich očekávání byla vyšší. Stane se, že někdo kurz nedokončí, to je asi normální, byť u nás jsou to opravdu jednotky lidí. Když neuspěje u závěrečných zkoušek, může to zkusit ještě v rámci jednoho opravného termínu. Že by ani na nich uchazeč neuspěl, se za celou dobu našeho provozu stalo snad dvakrát. Pak buď musí odejít, nebo absolvovat celý kurz znovu. To už je ale na rozhodnutí příslušného HZS kraje.

Občas pak nastane i případ – a to se mi stalo zrovna nedávno – prostě dostane lepší, finančně atraktivnější nabídku a rozhodne se sám odejít.

Máte možnost se s absolventy ještě potkat? Bavili jsme se o tom, že některé specializační kurzy si musí obnovovat. Hlásí se k vám? Máte případ, kdy se z nějakého, řekněme méně talentovaného, frekventanta vyklubal dobrý hasič?

Potkáváme se, a to jak tady u nás na nějakém navazujícím odborném kurzu, tak i při zásazích. Třeba loni v Hřensku se ke mně mnoho takových hasičů hlásilo. Je to příjemné, samozřejmě, já už ve výcviku pracuji osm let, pamatovat si tak všechny absolventy nemohu. Někdy si říkám, že toho člověka odněkud znám, ale nemohu si ho zařadit. Ale oni se mnohdy připomenou sami. A většinou jsou to pozitivní vzpomínky.

Když od nás hasič odchází, je úplně na startu své profesní kariéry. Takže jsem tu určitě měl lidi, u kterých nebylo úplně jisté, jak bude ten jejich hasičský život pokračovat. Ale tady hraje důležitou roli kolektiv, do kterého přijdou. Protože ať chceme, nebo ne, praxe a výcvik jsou dost odlišné kategorie. A pokud takového začínajícího hasiče podrží jeho kolegové, pomohou mu se takzvaně chytit, může z něho vyrůst špičkový profesionál.

nprap. Václav Dvořák

Hasič musí zvládat devatero řemesel

Nadpraporčík Václav Dvořák slouží už patnáct let, má za sebou velmi zajímavou kariéru, včetně praxe leteckého záchranáře. Prezident je prezidentem, i když má zrovna volno. Někdy mám pocit, že s hasiči je to podobné. Je to tak? Co takový hasič na dovolené? „Většina z nás je na tom podobně, i když se nechci samozřejmě srovnávat s prezidentem. Ale například mnoho instruktorů tráví celou nebo větší část své dovolené na domovských stanicích. Já sám obvykle v Táboře, kde bydlím, a vypomáhám kolegům, díky mnoha mým specializacím zaskočím skoro za kohokoli. Takže mě vždy rádi vidí,“ říká s úsměvem a dodává, že kontakt s bývalými kolegy v Táboře nepřerušil ani jako instruktor ve Zbirohu.

„Každý hasič se musí umět sebezachránit, to znamená, že i při zkouškách na něj může čekat úkol slanit se ze čtvrtého patra cvičné věže,“ zdůrazňuje instruktor lezení a zdravotvědy nadpraporčík Václav Dvořák. Říká, že i když se někteří lidé na začátku ve výškách necítí úplně dobře, díky partě kolegů kolem to obvykle zvládnou. Stejně tak se musí naučit poskytovat první pomoc, protože mnohdy jsou to právě hasiči, kdo přijede na místo dopravní nehody nebo k jinému zranění osob první. Nesmí proto zaváhat a musí zvládnout všechny techniky, aby dokázali pomáhat až do příjezdu záchranářů.

Už několikrát zaznělo, že vlastně každý hasič musí být tak trochu zdravotník. A jejich přípravu během vstupního kurzu máte v tomto směru na starosti vy. Je to tak?

Ano, já jsem zde jako lektor – instruktor a jsem zaměřen především na výcvik lezení, a také na výuku zdravotvědy. To jsou věci, kterými většina nováčků u nás začíná, předtím než cvičí další dovednosti. Ale je pravda, a to už vám určitě říkali i kolegové, že se náš výcvik nyní trochu proměnil. K nám už přicházejí budoucí hasiči, kteří mají za sebou část teoretické průpravy. My už se tak můžeme mnohem více zaměřit na praxi. Třeba u zdravotvědy je to velmi důležité.

To znamená, že při úvodním kurzu na krajských stanicích mají své vlastní lektory?

Ano, velká část této přípravy probíhá prostřednictvím online kurzů a je zaměřena na odbornou přípravu. U nás pak musí na začátku absolvovat vstupní test a praktickou zkoušku, pokud to zvládnou, mohou pokračovat ve výcviku u nás. Ale vzhledem k tomu, že u nás tráví jen šest týdnů, potřebujeme, aby teoretické základy už znali.

V případě lezení máme stanoveny celkem čtyři stupně – lezec 1 až 4. S každým stupněm se navyšuje obtížnost. A velmi podobně k tomu přistupujeme i u zdravotvědy. Úplným základem je samozřejmě první pomoc, hasič musí být schopen bezodkladně jednat a pomoci zraněným. Postupně přecházíme už k praktickým dovednostem v modelových situacích, jako je například zvládnutí kardiopulmonální resuscitace (KPR) s pomocí automatického defibrilátoru (AED). Jak výcvik postupuje – a nováčci získávají

i další dovednosti na jiných kurzech – modelové situace se stále ztěžují, až se dostáváme k simulaci dopravní nehody. Tady už na nich leží poměrně hodně vzájemně propojených úkolů – musí zvládnout samotnou dopravní nehodu, včetně zabezpečení místa, vyprostit případné zraněné a okamžitě jim poskytnout pomoc, a současně si musí poradit s identifikací případných chemických látek, které by mohly ohrozit zdraví osob nebo životní prostředí. Zkrátka, je toho opravdu hodně. Ale musím říct, že naši frekventanti to většinou zvládají.

Mluvil jste o stupních lezec 1 až 4. Co to v praxi obnáší?

Každý profesionální hasič musí být především schopen zachránit sám sebe, přičemž dovednosti se trénují v módu základní činnosti a rozšířená činnost. Základní činnost vyžaduje schopnost v případě, kdy se dostane do problémů, navázat si lano, připevnit jej na opasek s pomocí lodního uzlu a slanit se. Není to technicky slaňování, ale sestoupení. To je na prosté minimum, které musí zvládnout. Následně je tu pak rozšířená činnost, ta může zahrnovat napří-

klad vytvoření lanového zábradlí, náročnější práci s lanem a tak dále. U nás se ale během kurzu naučí pouze základy.

Někteří hasiči se pak stanou lezci profesionály, je to jedna z odborností, a ti pak ve výcviku pokračují ve středisku v Náchodě. Tam je specializovaný polygon a učí se již mnohem sofistikovanějším dovednostem, jako je třeba vytváření lanovek a další věci. Toho, co pak musí zvládnout, je opravdu hodně.

Areál v Náchodě jsem mohl vidět párkrát cestou kolem a vypadá opravdu impozantně. Ten je tedy specializovaný jen na lezecký výcvik?

Je to vážně moc hezký areál, který rozhodně stojí za návštěvu, kdyby se vám někdy naskytla možnost. Tamní lektori učí jak lezce, kteří získávají nebo si prohlubují svoji odbornost, tak také instruktory lezení a emisary lezení. My jsme v tomto směru instruktory nejnižší instance a učíme pouze nováčky základní a rozšířenou činnost.

To znamená, že vy každého nastupujícího hasiče naučíte základy, a potom si každý z nich hledá svoji cestu, svoji specializaci. A v té se pak v dalším profesním životě zdokonaluje.

Přesně takto to je, samozřejmě hodně záleží na potřebách konkrétní stanice, kde slouží. Kromě centrálních stanic máme i ty pobočné, přičemž lezecké skupiny jsou obvykle jen na těch centrálních. Takže pokud někdo slouží na takové stanici, kde je i lezecká skupina, a má pro tuto činnost vloh, je docela pravděpodobné, že dostane šanci se stát lezcem profesionálem, pokud o to bude stát. A když ne, pak musí zvládnout základní a rozšířenou činnost, a třeba se rozhodne pro jinou specializaci.

Nejdůležitější ale je, aby úplně každý hasič v Česku byl schopen zachránit sebe i někoho jiného za použití lana a lezeckých technik. Bez toho nemůže svou profesi vykonávat. Protože nesmíme zapomínat na to, že zasahujeme mnohdy ve spolupráci s dalšími jednotkami – profesionálními i dobrovolnými – a ti ostatní musí mít jistotu, že když někdo absolvoval výcvik u nás, mohou se na něj spolehnout i v případě, že bude potřeba slézt po laně nebo cokoliv jiného. Proto se snažíme být, nechci úplně říct

zlí, ale spíše přísní a důslední. Protože víme, že na tom mohou záviset i životy ostatních.

Když jsme procházeli areálem, viděli jsme hasiče cvičit na plošinách. To je také součást lezeckého výcviku?

Ne tak úplně. To, co jste měli možnost vidět, byli hasiči – strojníci (technik strojní služby), což je další ze specializací – ovládání výškové techniky. Při ní se dříve nováčci učili obsluhovat výškovou techniku, ale to už dnes od nás převzaly krajské stanice. Ono je to tak, že za dobu, co jsem hasičem, se množství specializací neustále rozšiřuje. Když dnes hasič projde základním vstupním kurzem, může zůstat – a teď to bude znít trochu divně – hasičem, který jen hasí. Ale může se také rozhodnout pro nějaké zaměření, odbornost. Vybrat si může strojové techniky, technické či spojové služby, může být lezcem, velitelem družstva, velitelem čety, ale také se stát zdravotníkem či zdravotnickým psychologem a tak dále. Množství těchto odborností je dnes skutečně velké.

Navíc mnoho hasičů je zapojeno v interdisciplinárních týmech, jako jsou například záchranáři ze SAR týmu, případně USAR týmu ČR. Ty jste možná potkali dnes tady u nás ve Zbirohu, protože tu shodou okolností měli také cvičení. To je velmi elitní složka, která před časem výrazně pomohla například v zemětřesením zasaženém Turecku. Náš USAR tým má velmi dobrý zvuk i po světě, také sem na jejich cvičení přijelo několik zahraničních pozorovatelů.

Když jsme sledovali hasiče cvičící na plošinách, vzpomněli jsme si na film Skleněné peklo z roku 1974. Steve McQueen tam pronese, že od dvacátého patra nahoru se to nedá hasit. Byla to samozřejmě fikce. Ale jak je to ve skutečnosti?

V Česku máme vysokých budov poměrně málo, takže i naše zkušenosti s jejich hašením jsou – našťastí – poměrně omezené. Samozřejmě máme specialisty pro zásahy v podobných případech, ale důležitou roli tady hraje také státní stavební dozor, který určuje pravidla pro požární bezpečnost jednotlivých staveb. A přirozeně, tyto nároky se neustále zvyšují tak, aby užívání těchto budov bylo co nejbezpeč-

nější. Za zajištění protipožárních opatření pak zodpovídá majitel stavby.

Samozřejmě u výškových budov jsou dnes již evakuační výtahy, které musí fungovat i při výpadku energie, a zvládnout tak evakuaci většího počtu osob, než by umožnilo jen schodiště. Kromě toho ve výškových budovách bývají přečerpávací nádrže, abychom dostali bez problémů vodu i do nejvyšších pater, potřebujeme k tomu ale výkonná čerpadla, přetlakové cesty pro rozvod vody atd. Bylo by to asi na samostatné povídání.

Vraťme se k něčemu běžnějšímu. Říkal jste, že každý hasič se musí umět „sebezachránit“. Přesto ale, každý z nás má vztah k výškám jiný. Co když někomu opravdu nedělají dobře?

Má to dvě roviny. Opravdu úplně každý hasič se musí zvládnout slanit na cvičné věži z výšky třetího či čtvrtého podlaží. I tento úkol na něj totiž může čekat u závěrečné zkoušky, takže kdyby to nezvládl, musí zkoušku opakovat nebo odejít. Ale to se nám upřímně nestává. Přirozeně se snažíme, aby zájemci kurz i zkoušku zvládli, takže musíme být trochu psychologové. Pokud si všimneme, že má někdo z výšek obavy, pomáháme mu strach zmírnit nebo překonat. Někdy stačí jen ukázat, že je vše bezpečné, může věřit lanu a svému vybavení. Protože to je hodně naddimenzované, já s oblibou používám nadsázku, že by ho udrželo, i kdyby měl na zádech osobní auto. Nosnost lan, která používáme, je totiž několikrátun.

Naučit se důvěřovat materiálu, a hlavně kolegům, kteří ho jistí, je vlastně pro hasiče to nejdůležitější,

protože to pak funguje i v praxi. Takže naším úkolem je nikoli ho shazovat a zesměšňovat, že má strach, ale naopak ho povzbudit, dodat mu sebedůvěru. Nechat ho postupovat po menších krůčcích, a většina to nakonec opravdu zvládne. Sám jsem zažil mnoho případů, kdy kluk při prvních nāvčicích ve výšce doslova vibroval. Ale nakonec ho skupina podpořila a on vše zvládl. Samozřejmě, jsou někteří, kteří se ve výškách cítí dobře, a ti se třeba stanou lezci profesionály, ale stejně tak jsou ti, kteří se nikdy nebudou cítit úplně komfortně, a ti si pak zvolí nějakou jinou specializaci. Obvykle pak při zkouškách jdou na slaňování s jistým ostychem, ale už beze strachu. Bez obavy, že to nezvládnou.

Nechme chvíli stranou výšky, i když to je atraktivní povídání. Vaší specializací je ale i zdravotně. A to je možná ještě důležitější část vaší práce. Už jste říkal, že každý hasič musí umět poskytnout první pomoc.

Ano, vlastně každý hasič musí být tak trochu zdravotník. Dokonce je to tak, že ačkoli nejsme zdravotníci, tak je naší povinností poskytnout první pomoc, i když budeme třeba v civilu, mimo službu. Jinak jde o trestný čin. A je tu ještě jeden rozměr, třeba k dopravní nehodě se mnohdy dostaneme úplně první, dříve, než na místo dorazí policie či záchranka. Proto musíme být schopni efektivně pomoci zraněným a poskytnout jim zdravotnickou pomoc, dokud si je nepřebere lékař. Mnohdy na tom závisí životy lidí a mnohdy přežijí jen díky nám.

Proto klademe na školení první pomoci opravdu důraz, hasiči se učí pracovat se záchranářskými nástroji, které máme ve vybavení, ať již je to například automatický defibrilátor AED, ambuvak umožňující externí dýchání, nebo obvazový a fixační materiál a tak dále. Je toho hodně. Naši frekventanti musí zvládat řešit různé modelové situace, máme tady umělou krev, i umělé zvratky, vymýšlíme na ně různé chytáky a pastičky. Vlastně při výuce chceme, aby udělali nějakou chybu, protože díky ní se něco naučí, zapamatují si to. Můžeme tu situaci rozebírat, ukázat si, jak ji řešit. Potom ve stresové situaci u skutečné nehody budou reagovat automaticky a správně. To je to nejdůležitější.

Známe mnoho příkladů, kdy hasiči opravdu zachránili životy zraněných. Jenže, někdy to bohužel nejde. Jak se takové situace učíte zvládat? Umím si představit, že hasič je připraven na plameny. Ale na mrtvolu?

Není to jednoduché, a vlastně se to naučit nedá. Pamatuji si, že když já sám jsem nastoupil k hasičům, asi šest měsíců trvalo, než jsem se dostal k první vážné dopravní nehodě a viděl první mrtvolu. Po celou tu dobu jsem měl obavy, jestli to zvládnou, jestli budu umět pomoci, když to bude potřeba. A potom jsme najednou jeli k případu a já viděl své kolegy, kteří rychle začali pomáhat, viděl jsem naše vybavení, v ten okamžik jsem se uklidnil a začal dělat svoji práci. Najednou se mě ten okamžik vůbec nedotýkal.

Samozřejmě, když pak z takového zásahu přijedete zpátky, a máte trochu klidu, najednou to na vás dopadne. Naštěstí hasiči mají pro tyto případy dobrého pomocníka – humor. Někdy trochu černý, ale díky němu se můžeme s takovými situacemi srovnat, čelit jim bez větších následků. Protože jinak to nejde zvládnout.

A co když přijedete k zásahu, kde je zraněným někdo, koho znáte? Jak se dá toto zvládnout?

Je to těžké. Já sám jsem patnáct let sloužil na stanici v Táboře a bohužel se mi párkrát stalo, že jsem musel zasahovat u nehod svých známých. Někteří kolegové právě z těchto důvodů slouží raději v jiném kraji. Já sám jsem byl u nehody, kde zemřela moje

kamarádka. Musel jsem vyprošťovat kluka, který nehodu podle všeho zavinil. Přiznám se, že mi blesklo hlavou, jestli mám ten roztahovák, co jsem měl v ruce použít na to, abych mu pomohl, nebo mu ublížil. Ale to byl opravdu jen okamžik. Jakmile mi to později došlo, raději jsem vyhledal psychologa. On mě vyslechl a řekl, že moje reakce byla správná, logická, důležité bylo, že jsem nakonec udělal to, co bylo mou povinností. Nejsme roboti a každý máme své emoce. Není rozhodně žádná ostuda si říct o pomoc. Neexistuje žádný návod, jak se s takovou situací vyrovnat. Důležité je mít kolem sebe dobrý kolektiv, který vás podrží.

Vaši kolegové nám říkali, že všichni instruktoři jste v činné službě, to znamená, že jezdíte na výjezdy. Jaký je to rozdíl místo cvičení budoucích hasičů najednou sedět zase v autě a uhánět k zásahu?

Já se na to těším, pořád mě ta práce baví. Jsme vlastně svým způsobem škola, takže v červenci a srpnu jsou i u nás prázdniny. My instruktoři je ale povětšinou využíváme právě k tomu, abychom měli šanci se více zapojit do každodenní hasičské rutiny. Takže svou letní dovolenou trávím s bývalými kolegy na stanici v Táboře. Vždy se nemůžu dočkat, až budu zase se svými kolegy, pít ze svého hrníčku. Pro mě jako lektora je velmi důležité neztratit kontakt se skutečnými zásahy, s partou na hasičské stanici. Protože jsem přesvědčen, že frekventanti velmi dobře poznají, že jim neříkám jen teoretické poučky,

ale i zkušenosti z praxe. Můžu jim vyprávět, co se povedlo, ale i s nimi sdílet své chyby.

Za těch patnáct let jsem zažil opravdu mnohé, a tak jim neříkám něco, co jsem jen vyčetl v knížce. Měl jsem štěstí na široké spektrum zásahů, létal jsem i s Kryštofem 13, když začínali letečtí záchranáři, a byla to opravdu cenná zkušenost. Byl jsem k ruce zdravotníkům, hodně jsem se naučil, a byla to i velmi dobrá průprava na lezectví. Takže teď mohu budoucím hasičům říct: „*Kluci, bacha, tohle a tohle nedělejte, fakt to bolí.*“

Říkal jste, že se teď vrátíte na chvíli na táboorskou stanici. Nekoukají tam na vás skrz prsty? Něco jako „bacha, instruktor“?

Ale vůbec! My kontakt nikdy nepřerušili, pořád v Táboře bydlím a jezdím tam na víkendy. Občas zajdeme na pivo, potkáme se jen tak nebo si píšeme. Navíc, zrovna teď tady máme v kurzu dva budoucí kolegy. Vídám se s nimi, protože v týdnu bydlím normálně na ubytovně, stejně jako oni. Hasiči jsou obvykle dobrá parta, myslím, že už se na mě těší. Mám relativně dost specializací, a tak mohu během dovolených zaskočit třeba za lezce, řidiče, anebo prostě jsem člověk navíc, kterého tam mají. A ten se hodí úplně vždycky. Umím vlastně devatero řemesel, a to tak nějak hasiče definuje.

kpt. Mgr. Miroslava Gabrielová

Když jsou ženy v armádě nebo u policie, proč by nebyly hasičky

V Hasičském záchranném sboru jsou ženy ve výjezdu zatím obrovskou výjimkou. Mnoho jich ale slouží například na operačním středisku a dalších pozicích. Podle kapitánky Miroslavy Gabrielové je to ale jen otázka času. „Dnešní doba nabízí spoustu pracovních pozic, které jsou i pro ženy zajímavé. Hasička je jednou z nich. Už máme první zástupkyně a čas ukáže, jestli jejich počet bude růst,“ říká.

Na rozdíl od kolegů ona sama nepřišla do Školního a výcvikového zařízení HZS ČR Zbiroh z výjezdu. Ostatně, teprve loni byla první žena zařazena mezi výjezdové hasiče. Nicméně, jak zdůrazňuje Miroslava Gabrielová, hasiči mají mezi sebou dobrou partu, takže věří, že i ženám se bude ve stále převážně mužském kolektivu líbit. Ona sama rozhodně žádné ústrky od kolegů nepociťuje. Její mnohaleté zkušenosti z operačního střediska jsou bohaté a snaží se je uplatňovat právě ve funkci lektorky, kterou nyní zastává. Hasiči moc dobře vědí, že správně vytěžené informace na tísňové lince operačního střediska jim mohou při záslahu hodně pomoci.

Měl bych se vám na začátek omluvit. To, že jste žena by přece s ohledem na vaši práci nemělo hrát roli. Přesto se tomu asi nevyhneme. Jak se žena dostane k hasičům?

Máte pravdu, v terénu je to zatím spíše mužská záležitost. Mým původním záměrem bylo nastoupit ke kriminální policii, na vysoké škole jsem se věnovala diplomové práci na téma daktyloskopie. Ani tam zrovna mnoho žen v té době nepůsobilo. Nakonec mě cesty osudu přivedly k práci operačního technika na krajském operačním a informačním středisku, které zastřešuje právě Hasičský záchranný sbor. Nejříve v Olomouckém kraji, poté v kraji Plzeňském. Nakonec jsem tam strávila přes šestnáct let. Měla jsem tu práci velmi ráda, ale je opravdu psychicky náročná, a skloubit směnný provoz s rodinou také nebylo lehké. Byla jsem ráda za možnost změnit služební funkci a nastoupit jako lektorka – instruktorka na ŠVZ. V únoru to budou už tři roky, co tuto pozici ve Zbirohu zastávám.

A co je zde vaším úkolem?

Jsem stejně jako moji mužští kolegové zařazena jako lektor – instruktor. Oni oproti mně mají obrovskou výhodu v několikaleté praxi z výjezdu. Předávají takto získaných zkušeností je určitě pro frekventy jedna z nejcennějších věcí, které zde mohou získat. Já se snažím jim předat informace nabyté na operačním středisku. Dále se věnuji administrativním věcem. Například zařizuji prodlužující kurzy pro areál Zbiroh. Jedná se o využívání informačních technologií v procesu vzdělávání, kde si hasiči prodlužují již získané osvědčení speciálních kurzů. Věnuji se tvorbě testů, protože v dnešní době se již

realizuje průběžné i závěrečné testování elektronicky. Má práce ale neprobíhá pouze v kanceláři nebo učebně. Společně s kolegy se podílím, nejen v oblasti chemické služby, na praktickém výcviku našich nováčků.

Při nástupu na tuto pozici jsem absolvovala také nástupní odborný výcvik a jsem za to velmi ráda. Alespoň vím, jak náročný celý výcvik je, nejen z pozice nově nastoupeného hasiče, ale i z pozice lektora, který za celý průběh výcviku zodpovídá.

Sama jste říkala, že hasiči jsou převážně mužský kolektiv, jak reagují nováčci, když před ně předstoupí žena?

Za sebe musím říct, že se mi s mužskými kolegy pracuje skvěle. Ani u těch, kteří sem přijíždějí na nástupní odborný výcvik, nevidím žádný rozdíl v tom, jak se chovají ke mně a jak k mým mužským kolegům. Do hlavy jim ale samozřejmě nevidím, neumím číst myšlenky. Každý z lektorů má své zkušenosti a ty se v té nejlepší víře snaží předávat mladším kolegům dál. Na operačním středisku byl kolektiv smíšený, což mi vyhovovalo úplně nejvíce. Pokud má člověk fajn spolupracovníky, práce ho i daleko více baví.

Jste jedinou lektorkou?

Pokud se ptáte na areál ŠVZ Zbiroh, tak aktuálně ano. Pracovala tu ještě jedna kolegyně, ale ta se rozhodla po nějaké době změnit pracovní pozici. Takže teď jsem jediná. Uvidíme časem, jestli nějaká další žena bude chtít zkusit tuto práci.

Jak vypadá takový praktický výcvik?

V oblasti chemické služby u nás probíhá několik typů výcviků. Od klecového polygonu přes detekci až po zásah na nebezpečnou látku. Při výcviku v klecovém polygonu se zaměřujeme především na to, aby si nováčci zvykli na dýchačí techniku, která je bude provázet po celou dobu jejich praxe. Aby se cítili v dýchacím přístroji přirozeně, stal se jejich součástí a oni se mohli věnovat práci, která je u jednotlivých zásahů čeká. Dalším velmi zajímavým výcvikem je detekce chemických látek, kdy se frekventanti učí, jak případnou nebezpečnou látku co nejpresněji detekovat, určit její nebezpečnost, a podle toho poté přistupovat k celé události. Hasiči tu cvičí zásah na nebezpečnou látku, jak správně postupovat, když se přítomnost látky potvrdí. Trénují, jak místo události zabezpečit, zastavit další šíření. Velký důraz klademe na bezpečnost hasičů. Musí vědět, jakým způsobem se při tomto typu zásahu musí chránit, kdy je nutné použít plynotěsný protichemický ochranný oblek, případně jinou ochranu.

Tady je vlastně dobře vidět důležitá role i operačního střediska – to nejen přijímá tísňová volání, ale současně vysílá na místo jednotky požární ochrany, kterým předává prvotní informace. Hasiči musí vědět, nejen kam jedou, ale také k čemu jedou.

Jak to v praxi probíhá?

Operační středisko se snaží od oznamovatelů nějaké mimořádné události zjistit co nejvíce informací, správně je vyhodnotit a předat zasahujícím hasičům. Samozřejmě, ne vždy musí být informace, které má jednotka k dispozici, kompletní a správné. Oznamovatelé se mohou mýlit. Poté je velmi důležitá právě neustálá komunikace mezi operačním střediskem a výjezdovými hasiči, aby si předali upřesňující informace týkající se daného zásahu, které se i v průběhu výjezdu mohou měnit.

Nelze se předem připravit na všechny možné zásahy, které by mohly naše nováčky v praxi potkat. Je velká pravda, že až mnohé výjezdy hasiče připraví a naučí.

Že praxe je nejlepší učitel. Jeden z našich výcviků spojuje dopravní nehodu a únik nebezpečné látky. Jedná se o velmi náročný výcvik, kdy si hasič musí poradit s vyproštěním zraněných osob, a k tomu vyřešit možný únik nebezpečné látky. Proto je důležité znát pravidla pro označování nebezpečných látek, varovné symboly atd. Ne vždy to ale cisterny a další vozidla na komunikacích dodržují, a i s tímto hasiči musí počítat.

Sama jste zmínila, že v tomto je vlastně vaše praxe na operačním středisku velmi důležitá. Protože to je ten bod, který předává kolegům informace před zásahem. Je to tak?

Někdy je velmi náročné od oznamovatele získat všechny podstatné informace, protože může být v šoku, ve stresu. Přesto se výjezdovým hasičům operační středisko snaží předat maximum informací a dále je upřesňovat. Jakmile našim frekventantům pustím hlasový záznam při nabírání událostí, pak teprve slyší, že to není vždycky legrace. Praxe mi ukázala, jak moc důležité je právě neustále komunikovat, spolupracovat, a hlavně si vycházet vstříc. Nehledat navzájem chyby, ale spíš si uvědomit, jak náročná je práce i na té „druhé“ straně. Mohu budoucím hasičům na základě vlastních zkušeností pomoci pochopit, že nahlášení události nemusí být vždycky stoprocentní.

Vaši kolegové se pravidelně vracejí na stáž na své stanice. Co vy?

Já jsem na tom obdobně, už druhým rokem se ráda vracím na své původní pracoviště, na KOPIS v Plzni. Abych pochytila nové postupy a posbírala aktuální informace, které se od doby mého přestupu změnily. Samozřejmě i ráda vidím své původní kolegy, kamarády, kteří se mnou pracovali. Tato možnost stáží je opravdu výborná cesta, jak se podívat nejen na své staré pracoviště, ale zkusit třeba i nová místa, jiný druh práce, nový kolektiv, načerpat spoustu nových informací a zážitků.

Setkáváte se v dnešní době často se zneužíváním tísňové linky?

Nyní už naštěstí ne, když na KOPISu již nepracuji. Ale moc dobře si na to vzpomínám. Mnoho lidí stále neví, k čemu tísňová linka slouží a kdy je vhodné ji

použít. Setkávala jsem se ale i s hovory, kdy osoby cíleně zneužívají linku, nahlašují nepravdivé události nebo hovoří urážlivě až vulgárně. Tyto hovory jsou blokovány, aby právě byla tísňová linka vždy přístupná lidem, kteří pomoc opravdu potřebují.

Otázka na závěr. Co říkáte na ženy u výjezdových hasičů? Teď už jich tam pár (nebo alespoň jedna) je. Myslíte si, že budou přibývat?

Co vím, tak jsou ve sboru ve výjezdu dvě ženy. Toto je velmi čerstvá změna, a možná právě proto na můj vkus až moc medializovaná. Samozřejmě platí, že pokud chce žena k výjezdové jednotce, musí zvládnout totéž co muži. Nemá žádné výjimky nebo úlevy. Na druhou stranu, ženy vstupují do armády, jsou pilotkami nebo pracují pro policii. Myslím, že by každý z nás bez ohledu na pohlaví měl mít právo zkusit dělat to, co opravdu chce. A až čas ukáže, jestli to byla správná volba. Každopádně všem nastupujícím hasičům, ať už se jedná o ženy, či muže, držím palce, protože si vybrali jedno z nejnáročnějších povolání.

kpt. Mgr. Michal Balvín

Abychom mohli pomáhat, musí se posádka dostat bezpečně na místo

Řídit se několikátunovou hasičskou cisternou ulicemi města není nic pro slabé povahy. A co teprve, když by měl člověk sedět za volantem. Hasiči zařazeni na funkci strojník jsou právě ti, kteří mají za úkol zajistit, aby jednotka bezpečně dojela na místo zásahu. Kapitán Michal Balvín má na starosti mimo jiné právě taky výcvik hasičů – strojníků. I když základy obsluhy musí znát samozřejmě každý hasič, stejně jako je to u ostatních specializací.

„Zjednodušeně řečeno, když to má spalovací motor, tak je to naše starost,“ říká s určitou nadsázkou Michal Balvín. „Aby mohli hasiči začít například hasit, musíme je my, strojníci, dovézt bezpečně na místo události,“ pokračuje a dodává, že dříve měly hasičské záchranné sbory výhodu, protože řada zájemců už absolvovala nějakou řidičskou praxi např. během základní vojenské služby. Tam nejen získalo mnoho z nich řidičské oprávnění na nákladní automobil, najezdilo nějaké kilometry, ale zkusilo si s ním i jízdu v terénu, nebo dokonce i ovládání nějaké speciální techniky.

Když jsme tady mluvili s vašimi kolegy, setkávali jsme se s pojmem strojní služba. Přiznám se, že zatímco u lezců či pilařů si docela dobře předstávím, co dělají, u strojníků trochu tápu. A pokud se nepletu, vy se tu právě podílíte na jejich výcviku. Co tedy dělá strojní služba?

Moje zaměření jako lektora – instruktora je mimo jiné také strojní služba. Kdybych to měl hodně zjednodušit, tak všechno, co má spalovací motor, je naše starost. Abych byl tedy úplně přesný, strojníci, hasiči – technici strojní služby jsou lidé, kteří zodpovídají za to, že bude naše zásahová technika připravená na výjezd. Musí tedy zajistit její provozuschopnost a akceschopnost.

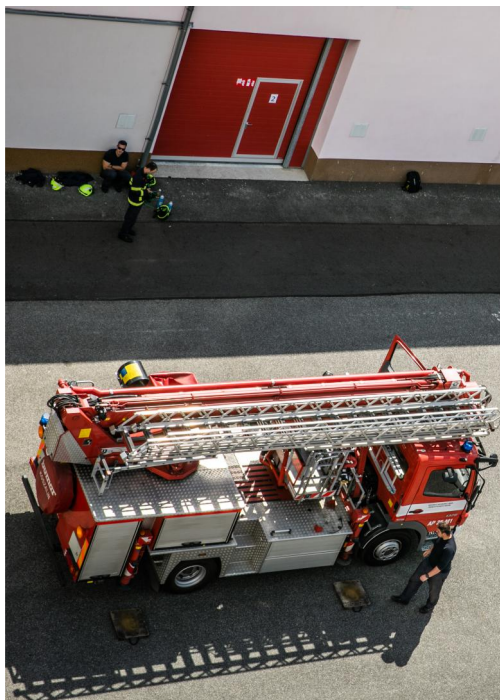
Takže jsou to vlastně automechanici?

Ne, nejsou. Pokud ale mají zkušenosti s opravami aut, je to jenom dobře. Ale samozřejmě to samo o sobě nestačí. Navíc dnes už je to trochu jiné než dříve. V minulosti se opravy a údržba prováděly na stanicích, zkrátka jsme si pomáhali sami. Dnes už to u moderní techniky lze jen omezeně, vše se řeší v autorizovaných servisech výrobců automobilů nebo speciálních nástaveb. Ale samozřejmě ta základní provozní údržba a kontrola techniky se stále provádí v rámci služby na stanicích.

Vaše technika je ale mnohem více než jen obyčejný nákladní automobil. Takže naučit se řídit asi nestačí. Co vše ještě musí strojníci na odborném kurzu zvládnout?

Řídit je učit nemůžeme, na to doopravdy nemáme prostor. To se musí naučit v autoškolě, případně sami svou praxí. Byť je jasné, že během služby se

postupně budou zdokonalovat, asi jako každý jiný řidič. Musíme si to ale rozdělit, autoškola a řízení vozidel je jedna věc a obsluha požární techniky a prostředků strojní služby druhá. A právě obsluhu požární techniky a problematiku s tím spojenou učíme hasiče – strojníky v našich odborných kurzech. Další dovednosti strojníků či řidičů se pak mohou rozvíjet ve specializovaných kurzech. Mám tím na mysli například kurzy bezpečné jízdy nebo jízdy v terénu.

Tím jsem se i trochu dostal k tomu, co mají strojníci na starosti dál. Patří sem obsluha prostředků strojní služby čili různých agregátů, které používáme. To znamená například elektrocentrály, přetlakové ventilátory, plovoucí čerpadla a další, musí se také naučit ovládání výškové techniky, ať jsou to automobilové žebříčky, nebo plošiny.

Současné ale každý nováček musí zvládnout alespoň základy obsluhy hasičské techniky a prostředků strojní služby. Je to vlastně stejné jako u dalších odborností. Jednoduše řečeno poradit si s čerpadlem musí prostě každý hasič.

Čili vlastně bez strojníků by nikdo další ani nemohl zasahovat, protože techniku pak při zásahu také obsluhují. Je to tak?

Ano, strojníci obsluhují techniku u zásahu. Musí ji naprosto perfektně znát a ovládat, ale i si umět poradit s nouzovým provozem. Ona si většina laiků myslí, že si stačí sednout za volant cisterny a můžete stříkat. Jenže takhle snadné to není. A opravdu jedním z našich nejdůležitějších úkolů je zajistit, aby zasahující hasiči měli k dispozici vodu či jinou hasební látku, kterou zrovna potřebují. Takže ano, bez strojníků by neměli čím hasit. Ale to je přirozeně zase trochu nadsázka. Jenže, ono to vlastně začíná už tím, že musíte nejprve posádku bezpečně dovést na místo zásahu. Dnes se často mluví o tom, jak nemohou projet vozy např. záchranné služby. A teď si představte, že my najednou jedeme s cisternou, která je mnohem větší. Naše auto váží klidně i 25 tun a zabrzdit takový kolos z velké rychlosti je velmi složité. Řidič se musí naučit opravdu hodně předvídat, myslet dopředu. Provoz zejména ve větších městech je dnes hodně hustý, proplétat se tady hasičským autem je někdy téměř nadlidský úkol. Navíc řidiči jsou dnes mnohem bezohlednější, než tomu bylo dříve.

Mluvil jste o hustotě provozu. Ale já si ani neumím představit, jak dostat vaši techniku například do uliček v centru nějakého historického města. Třeba v Praze v oblasti kolem Staroměstského náměstí je leckdy obtížné projet i osobním autem. Jak se toto dá naučit?

Nedá, musíte si na to zvyknout a prostě postupně získat jistotu při ovládání vozidla. Proto je ideální, když má strojník už nějakou praxi s řízením nákladního auta. Dříve v tom hodně pomáhala například vojna, velká část těch, kteří jí prošli, už měla nebo získala řidičský průkaz na kategorii C. To už dnes není, takže tu praxi si musí nějak sehnat jinde. Často tak strojníci pracují ve volném čase brigádně například jako řidiči u stavebních firem, kde mají šanci tu praxi získat. My se samozřejmě snažíme je na různé vyhočené situace připravit, zajistit, aby s nimi počítali, měli už alespoň základní představu, jak je řešit, co se dá v té chvíli dělat.

A co když se dostanete na místo, kde se prostě projet nedá? Třeba kvůli špatně parkujícím autům. To je dnes na sídlištích docela běžná věc.

Zase se vracíme k jistě bezohlednosti řidičů ostatních vozidel, o které jsme mluvili před chvílí. Pokud něco takového nastane, řešíme, kudy se dá situace objet. Cílem je být u zásahu co nejdříve, ale bezpečně samozřejmě. Když je to možné, dá se auto šetrně kousek posunout, abychom projeli. A pokud nic z toho nezabere, někdy nezbyvá než ten poslední kus k požáru či jinému typu zásahu absolvovat pěšky – s plnou výbavou a prostředky je to někdy náročný výkon.

Jak to pak funguje na stanicích? Musí mít každý hasič řidičské oprávnění na skupinu C, aby si v případě potřeby mohl sednout za volant auta?

Není podmínkou mít řidičák na nákladní auto, to by ani nedávalo smysl. Ale jinak dnes ve většině případů, kdo ho má, zařazuje se na funkci hasič – strojník.

Když jedete na zásah, máte zapnutý modrý maják a jste tedy vozidlem s právem přednosti v jízdě. Máte také specializované kurzy pro tyto případy jako ostatní složky IZS?

Specializované kurzy jako takové na jízdu s majákem nemáme. Ale například v Ostravě na polygonu několik let probíhal projekt, na jehož základě se realizovala teoretická a praktická příprava řidičů HZS ČR, kde si prohlubovali jízdní a rozhodovací návyky a dovednosti v krizových dopravních situacích. Jak jsem už říkal, řidičskou praxi si musí každý získat sám. I v osnovách strojnických kurzů jsou však teoretické hodiny určené k jízdě pod výstražným a rozhlasovým zařízením, kritické jízdní situace, reakce řidiče a další odborné hodiny.

Ať se nebváme jen o řízení. Loni při požáru v Českém Švýcarsku dokázali hasiči natáhnout hadice přes osm kilometrů, z řeky Kamenice až do obce Mezná. To je běžné?

Takto extrémní vzdálenost, navíc s velkým převýšením, úplně běžná není. Ale takzvaná dálková doprava vody samozřejmě patří do základních znalostí hasičů či strojníků. Právě i během vstupního kurzu musí nováčci získat základní povědomí o tlacích a fungování jednotlivých stanovišť tak, abychom zajistili dopravu vody na větší vzdálenost.

Kdo se vlastně stává strojníkem či technikem strojní služby? Jsou to nadšenci do aut, nebo je to tak trochu úniková varianta pro ty, kterým nesedí lezení do výšek, nechťejí se učit chemii a tak dále?

Samozřejmě, že nějací nadšenci do aut k nám občas taky přijdou, ti, kteří mají kladný vztah k automobilům či řízení. Ale jak už vám asi říkali i kolegové, každý hasič musí zvládnout kompletní výcvik, takže se tu chemii musí naučit také a stejně tak být schopen pracovat ve výšce. Ale ano, strojníci pak tyto dovednosti potřebují relativně méně často.

Obecně bych však řekl, že právě těch nadšenců trochu ubývá. Dnes už je odlišná situace, už to není tak, že na krajích leží stovky žádostí na přijetí do Hasičského záchranného sboru a my si můžeme vybrat. Doby, kdy k nám přicházeli zkušení např. řidiči, automechanici, další profese s praxí, jsou pryč. On celkově zájem o tyto obory klesá, například v Plzni před dvaceti lety otevírali ročně na odborném učilišti čtyři třídy automechaniků, dnes jsou rádi, když naplní alespoň jednu. Jako instruktor jste pak v obtížné situaci, když zjistíte, že část vašich posluchačů ani netuší, jaký je rozdíl mezi vznětovým a zážehovým motorem.

Víme, že instruktoři jsou i aktivní hasiči. Jak často se tedy dostanete na výjezd?

Pravidelně jednou do roka chodíme na stáž, kdy pracujeme několik týdnů přímo na stanicích. Nutno říct, že my hasiči jsme většinou srdcaři, takže většina z nás by docela ráda jezdila víc. Ale zkrátka je systém takto nastavený, alespoň pokud jde o profesionální jednotky. Nicméně mnoho profesionálních kolegů je činných také v dobrovolných hasičských jednotkách. Víte, tato práce by se bez určitého zápalu pro věc a nadšení ani dělat nedala. Musíte ji brát jako něco mnohem víc než zaměstnání. Ostatně, někteří jsme hasiči už od dětství, protože jsme začínali v kroužcích mladých požárníků.

Adam Hejlek

Posádka mého auta je vždy na prvním místě

Do konce šestitýdenního vstupního kurzu zbývá Adamu Hejlekovi už jen pár dní. Pokud zvládne zkoušky, bude z něj již profesionální hasič. „Ale stejně se sem ještě vrátím, byl jsem určen jako technik strojové služby, takže mě tady čeká ještě specializační kurz,“ říká Hejlek a tvrdí, že se sem znovu už vlastně teď těší. Zdá se, že jeho odhodlání stát se hasičem tvrdý výcvikve Zbirohu rozhodně nenahloidal. Spíše naopak.

Jeho strýc byl prý velitelem dobrovolných hasičů, ale on se o tom paradoxně dozvěděl až zpětně. To, že má dnes za sebou již téměř celý nováčkovský kurz ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR ve Zbirohu, je svým způsobem náhoda. „*Kamarád chodil do kroužku mladých hasičů a jednou mi řekl, ať jdu s ním. Tam mě to postupně chytlo,*“ popisuje okamžik, kdy se rozhodl, že bude skoro denně nasazovat život, aby mohl pomáhat jiným. „*Vždycky mě rozesměje, když si někdo myslí, že jsem šel dělat hasiče pro peníze,*“ usmívá se. Nejen proto, že člověk s jeho vzděláním a znalostmi by snadno našel mnohem lépe placenou práci, ale i proto, že – jak sám říká – bez srdce se tahle práce dělat nedá.

Absolvoval jste úvodní teorii na své stanici a pak jste přijel sem. Bylo to tady takové, jaké jste čekal? Nebo vás něco překvapilo?

Příznám se, že jsem byl velmi příjemně překvapen kvalitou zázemí, kterou tady máme. Trochu jsem se obával, aby to ve Zbirohu nevypadalo jako na nějakém internátu. Znáte to, rozpadající se budovy, společné záchody a sprchy a tak dále. Místo toho jsme ale přijeli do skutečně moderního prostředí, kde máme vše, co potřebujeme. A ještě je tady docela dobrá parta.

Navíc jsem měl zhruba představu, co mě tady čeká. Kolegové na stanici i další kamarádi mi předali dost informací. Pro mě to bylo trochu snazší, už jsem několik let dobrovolným hasičem, takže třeba lezení, slaňování z budovy a spoustu dalších věcí už jsem si vyzkoušel v rámci výcviku tam. Ale pořád tady je co se učit, zdokonalujeme se v celé řadě věcí, já jsem třeba více pronikl do chemické ochrany a věcí s tím souvisejících. A teď to musím zvládnout s formálním ukončením.

Máte za sebou už skoro celý kurz, takže co vám přišlo nejužitečnější nebo prostě nejlepší pro vaši budoucí praxi?

Je toho strašně moc, ale kdybych měl něco vypíchnout, tak určitě zdravotně a první pomoc. To je věc, která se hodí skoro každému hasiči. Nezasahujeme jen při požárech, ale jezdíme i k dopravním nehodám. A dnes jsme si vyzkoušeli plynový kontejner, kdy proti vám vyšlehnu plameny v klasickém

lodním kontejneru a vy je musíte hasit. To byl celkem adrenalin.

U toho jsme vás možná viděli při úvodní prohlídce. Musím se přiznat, že já bych asi dovnitř dobrovolně nevlzl. Jak se na něco takového dá připravit?

Cvičíme to postupně, takže si zvykáme. Je ale pravda, že tam se mnou byli i kluci, kteří z toho měli viditelně respekt. Většinou ti, kteří jsou opravdu nováčci a nemají ještě přímou zkušenost s plameny. Na kurzu pak takové věci zažívají poprvé. Já mám tady jistou výhodu, u požárů už jsem s dobrovolnými hasiči zasahoval, a tak dobře vím, co oheň umí.

Dobře, a naučil jste se tu něco, co jste ještě neznal nebo nezažil?

Určitě hodně teorie, ale pokud jde o praxi, tak to se musím trochu zamyslet. Ale ano, možnosti práce v týmu. Tady si při výcviku zkoušíme i různé role, třeba jste u některých zásahů velitelem družstva nebo velitelem zásahu. Vlastně se tady připravujeme i na budoucí rozvoj své kariéry. Hodně jsem se také naučil v chemii, tedy v protichemické obraně. To je oblast, kam dobrovolní hasiči obvykle nejezdí a má to docela dobrý důvod. Už jen nasoukat se do kompletního protichemického obleku je náročná věc, nejen fyzicky, ale vlastně i psychicky. Najednou jste totiž odříznut od okolního světa, máte dýchací přístroj a ten oblek ze sebe nemůžete úplně snadno sundat. Jste úplně závislí na dýchacím přístroji, a pokud by vám došel vzduch, můžete se udusit. Samozřejmě, při výcviku byste asi oblek otevřel, ale při reálném zásahu nic takového není možné.

Výcvik se tak zaměřuje nejen na takové ty čisté praktické dovednosti, ale i na psychickou přípravu. Musíte totiž počítat s tím, že vzduch vám musí stačit nejen na cestu tam a zpátky, ale ještě potřebujete další čas na dekontaminaci chemického obleku.

Jako rekreační potápěč vás docela chápu. Jenže já si mohu ponor na břehu naplánovat, vím zhruba, co mě pod vodou čeká. A samozřejmě, musím počítat s tím, že se třeba dostanu do proudu a budu mít spotřebu větší. Jenže vy nic takového udělat nemůžete, nevíte, co vás při zásahu čeká. Jak si pak můžete plánovat spotřebu vzduchu?

To je právě velká část výcviku, který jsme zde absolvovali. Měřili jsme si spotřebu vzduchu při různých situacích, s různou intenzitou fyzické zátěže. Také kapacitu našich plic. A když tohle známe, pak už můžeme mnohem lépe počítat, protože zhruba víme, kolik vzduchu spotřebujeme za minutu. Takže když pak při zásahu vyběhnu do čtvrtého patra, budu zhruba tušit, kolik vzduchu v lahvi ještě je.

Hasičské dýchací lahve se tlakují na 300 barů (*potápěčské jen na 200 barů, pozn. redakce*), takže kolik máme vzduchu, na začátku víme. A pak už je to na nás. Platí obecné pravidlo, že jakmile spotřebujete polovinu vzduchu v lahvi, musíte se vydat na cestu zpět.

Tohle pravidlo platí i při potápění. Říkal jste, že jako dobrovolný hasič už jste přece jen něco zažil. Přesto se zeptám. Měl jste během kurzu někdy chuť to zabalit? Říkal jste si – kašlu na to, tohle nemám zapotřebí?

Ani jednou! Mě ta práce opravdu hodně baví a žiju tím vlastně už od mala. Já prostě chtěl být vždycky hasičem. Takže já si tady obvykle říkal – jé, to je super!

Říkáte, že jste tím žil od mala. Jak jste se tedy k tomu dostal? Rodinná tradice?

Je to trochu paradox. Vlastně ano, jenže já o tom nevěděl. Můj strejda byl velitelem dobrovolných hasičů, avšak to jsem zjistil relativně nedávno. Já se

k hasičům dostal díky kamarádovi, ten chodil do kroužku Mladý hasič a vzal mě jednou s sebou. Mě to rychle chytlo a už jsem u toho zůstal.

Co vás tedy na té práci tolik baví?

To asi nejdůležitější pro mě je pestrůst. Jestli něco v hasičské práci chybí, tak je to stereotyp. Nastupujete do služby a nevíte, co vás čeká. A žádný den není nikdy stejný jako ten předchozí.

Přiznám se, že když jsem dnes koukal, co musíte absolvovat, říkal jsem si, že vlastně nechápu, jak to někdo může dělat. Proč to děláte vy? Co vás motivuje?

Já bych chtěl být hlavně dobrým hasičem. Samozřejmě dobře vím, že bych si snadno mohl najít práci, kde bych měl i dvojnásobný plat a byl v bezpečí. Musím se vždycky začít smát, když někdo tvrdí, že to děláme pro peníze. To opravdu ne. A ono by to asi ani dobře nešlo. Riskovat denně život jen kvůli penězům. To by to asi člověk dost rychle zabalil. Hasičem prostě musíte chtít být. Jinak to nejde.

Nevypadáte, že byste se obával závěrečných zkoušek. Tak se vás snad mohu zeptat... Jaké jsou vaše další plány?

Nikdy nevíte, přihodit se může cokoli. Ale věřím, že to zvládnu, a vlastně si splním svůj dětský sen. Byl jsem přijat na specializaci hasič – technik strojní služby. Takže už teď vím, že mě čeká další kurz, kde se budu zdokonalovat v řízení auta a dalších dovednostech. A dál? Uvidíme, třeba ze mě bude jednou velitel.

Před vámi jsme se bavili s instruktorem strojníků o tom, že řídit se skoro desetitunovým autem dost velkou rychlostí chce hodně odvahy a dovedností.

Navíc máte v autě posádku, své kolegy, které musíte bezpečně dovést k zásahu. Takže máte zodpovědnost i za ně. Jejich bezpečnost musí být vždy na prvním místě, a samozřejmě, jedete pomáhat. Prostě musíte především dojet. Řízení takhle velkého auta má svoje specifika, musíte se tomu přizpůsobit. Ale to je věc, kterou získáte jen praxí, musíte co nejdříve odjet. A pak, samozřejmě, je důležité také přemýšlet kam jedete. Jiný styl jízdy si asi vyžaduje cesta k odstranění oleje ze silnice a jiná k požáru bytu s lidmi uvnitř nebo k těžké dopravní nehodě. V každém případě ale řidič musí myslet na to, že posádka musí dorazit na místo v pořádku. Když to bude o pět sekund později, nic se neděje, kdybychom nedorazili, je to mnohem horší.

Pokud to chápu správně, tak strojník je vlastně při zásahu tím, kdo je venku. Je to tak?

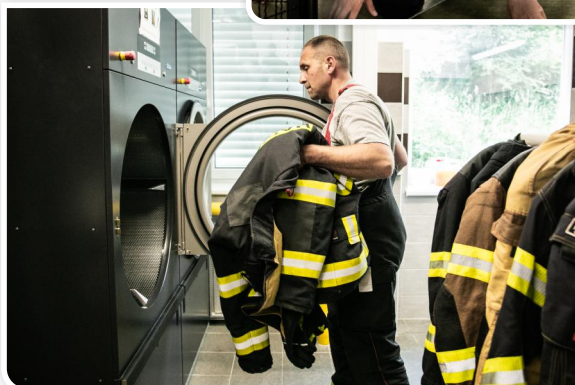
Vlastně ano, musím tam zasahující hasiče dopravit a pak jim co nejrychleji zajistit techniku pro zásah, tedy proudnice, připojení na cisternu nebo třeba plošinu. A současně jsem připraven jim pomoci, když to bude třeba. Může například přijít pokyn donést nosítko.

Necítíte se trochu okradený? Přece z filmů známe, že hasič je ten hrdina, co v tričce s krátkým rukávem vynese z hořícího domu krásnou dívku a zachrání jí život...

Tak to ale nechodí. Říkal jsem, že mě na této práci baví pestrost. A naštěstí u hasičů pozice hodně rotují, takže jsem jednou strojník, ale třeba při další směně jsem už v zásahu. Hodně to samozřejmě

záleží na tom, kde sloužíte, jaká je zrovna situace na vaší domovské stanici, když je řidičů více, můžeme se prostřídat. Přirozeně, když tam žádný jiný řidič není, musím si sednout za volant já. A to mi určitě nevadí.

S nasazením
života
Kde se rodí hasiči

ČAS ČESKÁ
AGENTURA PRO
STANDARDIZACI